

RYSZARD ZARĘBA

Świadectwo ukończenia Szkoły Szczególnej Leśnictwa z 1825 r. Macieja Jarmolińskiego

Свидетельство об окончании Специальной Школы Лесного Хозяйства
Мачея Ярмолинского в 1825 году

Graduation Certificate of M. Jarmoliński
from the Particular Forestry School in 1825

W archiwum w Radomiu (Oddział Wojewódzkiego Archiwum w Kielcach) znalazłem ciekawy dokument z początków XIX w. — świadectwo ukończenia Szkoły Szczególnej Leśnictwa należące niegdyś do nadleśniczego Macieja Jarmolińskiego. Świadectwo to pochodzi z 1825 r. jest podpisane przez samego „nadleśnego naczelnego” J. Brinckena.

Ze względu na to, że załączona fotokopia, przy zmniejszeniu jej do wymiarów „Sylwana”, może być nieczytelna podaję jej treść.

„Rada
Szkoły szczególnej Leśnictwa”

udziela niniejsze Świadectwo JniePanu Maciejowi Jarmolińskiemu, jako tenże złożywszy Dowody Art. 7 Postanowienia Xięcia Namiestnika Królewskiego z dnia 20, Stycznia 1818 r przepisane a pomiędzy niemi Świadectwo z ukończonej szóstey. Klasy Szkół Gymnazyalnych Pułtuskich, przyjęty został do Szkoły Leśney w dniu 1-go Listopada 1818 za ucznia stałego, a przebywszy w Oddziale I-m rok ieden, w Oddziale II-m podobnież rok ieden, ukończył Kurs Teoryi leśney i okazał w Naukach podług stanu wykładanych następujący postęp:

1 w Historii i Encyklopedyi Nauk leśnych	dostateczny
2 w Arytmetyce i Planimetrii	dostateczny
3 w Trigonometrii i Solidometrii	dostateczny
4 w Miernictwie i Niwellacyi	dostateczny
5 w Botanice ogólnej i leśnej	dostateczny
6 w Zoologii ogólnej i myśliwey	dostateczny
7 w Entomologii leśnej	dostateczny
8 w Mineralogii	dostateczny
9 w Technologii leśnej	dostateczny

10 w Mechanice i fizyce	dostateczny
11 w Uprawie Lasów	dostateczny
12 w Urządzaniu Lasów	dostateczny
13 w Użytkowaniu Lasów	dostateczny
14 w Naukach administracyjnych	dostateczny
15 w Ekonomii Leśnej	dostateczny
16 w Skarbowości Leśnej	dostateczny
17 w Rysunku Topograficznym	dostateczny
18 w Języku Niemieckim	dostateczny

przez ciąg swej bytności w Szkole Leśnej stosował się do przepisów szkolnych i Obyczaje dobre zawsze okazywał.—

w Warszawie dnia 31 Stycznia 1825 roku
w zastępstwie Radcy Stanu Prezydującego

Świadectwo
z odbytej Teorii
Leśnej

Nadleśny Naczelnny
Brinken
Pieczęć okrągła

dla

J. Wo. Macieja Jarmolińskiego

Szkoła Szczególna Leśnictwa była pierwszą szkołą leśną założoną w Polsce w 1818 r. Oprócz wykładów teoretycznych (2-letnich) abiturienti odbywali praktykę początkowo w różnych leśnictwach, później w leśnictwie Lubochnia (od 1822 r.), a od 1826 r. w leśnictwie Bodzentyn w Siekiernie.

W szkole wykładało wielu znanych leśników i botaników, jak J. Brincken, L. Plater, M. Szubert. Poziom szkoły jak widać z podanych w świadectwie wykładów i żądanego wykształcenia średniego przed przyjęciem — odpowiadał programowi szkoły wyższej.

Z mniej używanych obecnie nazw wykładów podanych w załączonym świadectwie — solidometria — oznacza stereometrię. Uprawa lasów odpowiada obecnej hodowli lasów bodaj czy nie właściwsza była nazwa dawna?

Maciej Jarmoliński należał do pierwszych wychowanków tej szkoły. Jak widać z załączonego świadectwa nie był on prymusem, jednak jak wykazuje późniejsza jego praca był dobrym leśnikiem i wielkim patriotą. Pracując na stanowisku nadleśniczego leśnictwa Kidule (w Guberni Augustowskiej) „pierwszy przyłączył się do buntownika” Paszeta w Powstaniu Listopadowym. Pomagał w zbieraniu i uzbrajaniu mieszkańców przeciw wojskom carskim. Po stłumieniu Powstania „nie był wylewny dla prawego rządu i dlatego został zdymisjonowany”. Przeniesiony do leśnictwa Kozienice w 1833 r. został w tym czasie zwolniony za udział w Powstaniu. Ponownie pracował w tym leśnictwie od 1862 r. gdzie zmarł w 1867 r. Okres Powstania Styczniowego zastał go więc na stanowisku nadleśniczego leśnictwa Kozienice.

Praca leśników była podczas Powstania Styczniowego nadzwyczaj trudna, gdyż powstańcy przebywający w lasach żądali pomocy, której im udzielano, natomiast

Rada

Szkoty szeregowej Lesnictwa

Udział niniejsze Świadectwo jestem Małemu Jarmolinickiemu, jako temuż szeregowej
 Dowody etat. i postanowienia Biura Ministerstwa Krolowskiego z dnia 20. Stygnia 1825
 propinace, zaplanowazy u mnie Świadectwo rukonizony szeregowej klasy szeregowej
 szeregowej przynisty rozdal do Szkoły Lesnicy w dniu 1. Lutopada 1818 na Małem
 statoga, a przeliczony w Edyriale I rok udeon, w Edyriale II podobnie rok udeon, udeon
 w tym roku Szeregowej Lesnicy i okazad w warunkach postug stanu wykladanych nastepniacy
 Szeregowej.

1. w Historji i Emplowacych Małem Lesnicy	dostateczny	10. w Mechanice i fizyce	dostateczny
2. w Artytmetyce i Geometrii	dostateczny	11. w Uprawie Lasow	dostateczny
3. w Geognozomii i Solidumii	dostateczny	12. w Uprawie Lasow	dostateczny
4. w Mineralogii i Metallurgii	dostateczny	13. w Uprawie Lasow	dostateczny
5. w Botanice ogolney i Lesney	dostateczny	14. w Naukach administracyjnych	dostateczny
6. w Zoologii ogolney i Lesney	dostateczny	15. w Ekonomii Lesney	dostateczny
7. w Entomologii Lesney	dostateczny	16. w Szarbowaniu Lesney	dostateczny
8. w Mineralogii	dostateczny	17. w Wyznaku Topograficznym	dostateczny
9. w Technologii Lesney	dostateczny	18. w fizyce i chemii	dostateczny

przez uag emy szeregowej w szkole Lesnicy stowad sie do przepisow szeregowej i
 , oraz dobre xawrze okazowad.

w Warszawie dnia 31. Stygnia 1825 roku

W zastępstwie Rady Stanu Szeregowej szeregowej
 Nadlesny i Należny
 Prinske

Świadectwo
 szeregowej Szeregowej Lesnicy
 dla
 J. Małem Jarmolinickiego

[Handwritten signature]

władze carskie dokonywały z tego powodu licznych aresztowań. Niektórzy leśnicy byli oskarżeni lub denuncjonowani za ochronę lasu przed defraudantami i uchylanie się od pomocy wojsku w wykonywaniu przecinek wokół dróg.

M. Jarmoliński odznaczał się wielką odwagą cywilną, co można było wyczuć z jego korespondencji do władz zwierzchnich. Za przeciwstawienie się dewastacjom lasu czynionym przez chłopów i wojsko, przebywał w areszcie od 7 do 14 stycznia 1864 r.

Należy stwierdzić na podstawie wyników pracy, że absolwenci omawianej szkoły leśnej odznaczyli się wysokim poziomem fachowym przyczyniając się do rozwoju leśnictwa.

ŹRÓDŁA

1. Archiwum Państwowe w Radomiu — Akta Komisji Województwa Sandomierskiego — Jarmolińskiego Macieja nadl. leśnictwa Kozienice nr 270.
2. Zabko-Potopowicz A. — Szczególna Szkoła Leśnictwa (1818—1832) — Księga pamiątkowa SGGW. Warszawa 1958.

Praca wpłynęła do Komitetu Redakcyjnego 28 listopada 1963 r.

Краткое содержание

Автором даётся фоторепродукция оригинала свидетельства об окончании специальной школы лесного хозяйства с 1825 г. надлесничего лесничества Козенице Мачея Ярмолинского. Это была первая лесная школа на академическом уровне открытая в Польском Королевстве. Эта школа дала образование многим первоклассным специалистам. Это подтверждается на примере биографии Мачея Ярмолинского. Преподаваемые предметы названные в свидетельстве, свидетельствуют о всестороннем как теоретическом так и практическом образовании современных выпускников этой школы. Высокий уровень ведения лесного хозяйства в казённых лесах в период Польского Королевства, был достигнут в значительной степени благодаря кадрам лесоводов, получивших образование в современных лесных школах.

Summary

A reproduction of the original certificate of graduation in 1825 from the Particular School, of Forestry of Maciej Jarmoliński, the prospective Chief Forester in Kozienice, is presented by the author. The school was the first one to be set up on academic level in the former Kingdom of Poland. A good many specialists of high standard have been educated at the mentioned school. This is exemplified by the life history of M. Jarmoliński. The courses listed in the aforesaid certificate disclose the variety of curriculum both in theoretical studies and practical training which the students at the time had to undergo before graduation. The high standard of management of forests controlled by the Treasury of the Kingdom of Poland was achieved owing predominantly to the competent staff educated at the contemporary schools of forestry.